

Socialna aktivacija za zagotavljanje zdravega, varnega in dostopnejšega čezmejnega območja
Socijalna aktivacija za osiguranje zdravog, sigurnog i pristupačnog pograničnog područja

T1 Vzpostavitev in krepitev partnerstev za uvedbo pristopa socialne aktivacije za zdravo, varno in dostopnejše čezmejno območje

Aktivnost A.T1.3 – »Peer review« proces

Dosežek D.T1.3.1 - »Peer-review« dogodek z delavnico

POROČILO

1. Peer-review dogodek z delavnico v Ormožu

Pripravil: Center ponovne uporabe d.o.o., SOP.P.

Projekt je v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija – Hrvaška sofinanciran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj

Projekt je u okviru Programa suradnje Interreg V-A Slovenija – Hrvatska sufinanciran sredstvima Evropskog fonda za regionalni razvoj

februar, 2019

Kazalo vsebine

1 UVOD.....	4
2 NAMEN	4
3 METODOLOGIJA.....	4
4 REZULTATI	5
4.1 Udeleženci dogodka	6
4.2 Izvedba dogodka 1. peer reviw	7
4.2.1 Prakse in izkušnje socialne aktivacije v Evropski uniji in svetu	7
4.2.2 Predstavitev nove raziskave o stanju socialnega podjetništva v Sloveniji	9
4.2.3 Vključevanje v socialno aktivacijo pri Uradih za delo – nabor ciljnih skupin.....	9
4.2.4 Socijalno mentorstvo kao oblik aktivacije – odgovor na socijalne rizike	11
4.2.5 Vloga in izkušnje Centra za socialno delo Celje na področju socialne aktivacije	12
4.2.6 Pregled kretanja na tržištu rada Međimurske županije s naglasom na problematiku teško zapošljivih osoba	14
4.2.7 Pilotna praksa socialne aktivacije – dolgi program (pregled matrike sodelovanja deležnikov pri izvajanju socialne aktivacije in OGLED PRAKSE V ORMOŽU)	14
5. ZAKLJUČKI S PRIPOROČILI	15
6 LITERATURA.....	17
7 PRILOGE.....	17

Povzetek

Poročilo o izvedeni aktivnosti dogodka Peer Review, ki je bil izveden 6.12.2018 v Ormožu prispeva k oblikovanju smernic in programa 2SoKrog. Na čezmejnem podeželskem območju je namreč velika zastopanost enakih uporabnikov storitev in bo tako mogoče na osnovi inovativnega programa z izvajalci socialne aktivacije vzpostaviti sodelovanje za vključenost oseb, ki bodo prispevale k ohranjanju in razvoju novih dejavnosti ter oblikovanju tretjega trga. Skupno sodelovanje in izvajanje vzpostavljenega modela bo prispevalo h krepitvi kakovosti storitev in zagotavljanju stabilnega modela obvladovanja javnih financ. Strokovna razprava je odprla nekaj ključnih vprašanj in sprememb, ki bodo potrebne za vzpostavitev aktivne politike zaposlovanja. Zaradi vse večje potrebe po delavcih na trgu mora politika zaposlovanja postati aktivna, saj je cilj čim več zaposliti v prihodnosti in zmanjšanje prejemnikov DSP. Na sistemski ravni bo potrebno glede socialne aktivacije spremeniti pristojnosti, saj bi morali biti socialni aktivatorji samostojni in delovati kot nevtralne osebe, ki ne bi spadale k Centrom za socialno delo ali Zavodom za zaposlovanje. Ključna ugotovitev je tudi, da bo potrebno v programu 2SoKrog predvideti konkretne ukrepe za prejemnike DSP, ki se ne želijo vključiti v nobeno od možnosti pozitivnih izhodov in da je potrebno zagotoviti možnosti za opravljanje družbeno koristnih del za tiste osebe, ki zaradi različnih razlogov niso sposobni za vključitev na trg dela. Prav tako bo potrebno definirati izvajalce SA, ki bodo imeli možnost izvajanja izvedbenega modula in poiskati ustrezne rešitve v smeri pridobivanja socialnih in delovnih kompetenc. Pasivnost, ki se izvaja sedaj, ko prejemniki DSP ostanejo neaktivni tudi 19 let in za njih ni systemskega pristopa, mora biti z uvedbo novega programa 2SoKroG eliminirana v prid osebam, ki imajo kompleksne težave in je za njih potrebno poskrbeti s programom SA, kar prispeva tudi h krepitvi zdravja na čezmejnem območju.

Sažetak

Izveščje o izvedeni aktivnosti kolegijuma na dogodku Peer Review, koji je proveden dana 6.12.2018 u Ormožu, doprinosi izradi smjernica i programa 2SoKroG. U prekograničnom ruralnom području je prisutna velika zastupljenost jednakih korisnika, te će biti moguće uspostaviti suradnju na temelju inovativnog programa s pružateljima socijalne aktivacije. Za uključivanje osoba koje će pridonijeti očuvanju i razvoju novih aktivnosti i stvaranju trećeg tržišta. Zajednička suradnja i provedba uspostavljenog modela doprinijet će jačanju kvalitete usluga i osiguravanje stabilnog modela upravljanja javnim financijama. Profesionalna rasprava otvorila je neka ključna pitanja i promjene koje će biti potrebne za uspostavu aktivne politike zapošljavanja, a zbog sve veće potrebe za radnicima na tržištu, politika zapošljavanja mora postati aktivna, jer ima za cilj maksimizirati zapošljavanje u budućnosti i smanjiti primatelje DSP-a. Na razini sustava, socijalna aktivacija će morati mijenjati kompetencije, budući da društveni aktivatori trebaju biti neovisni i djelovati kao neutralne osobe, koje ne bi bile dio centara za socijalni rad ili Zavoda za zapošljavanje. Ključni je zaključak da će u programu 2SoKroG biti potrebno predvidjeti konkretne mjere za primatelje DPP-a koji ne žele biti uključeni u bilo koju pozitivnu izlaznu opciju i da je potrebno pružiti mogućnosti za obavljanje društveno korisnih radova za one ljude koji iz različitih razloga nisu sposobni za uključivanje na tržište rada. Također će biti potrebno definirati pružatelje SA koji će biti u mogućnosti implementirati modul implementacije i pronaći odgovarajuća rješenja u smjeru stjecanja socijalnih i radnih kompetencija. Pasivnost, koja se provodi sada kada primatelji DPP-a ostaju neaktivna 19 godina i za koju ne postoji sustavni pristup, treba eliminirati uvođenjem novog 2SoKroG programa u korist osoba sa složenim problemima i treba im se osigurati program SA, što doprinosi uključujući jačanje zdravlja u prekograničnom području.

1 UVOD

Peer-review« je proces, na katerem so strokovnjaki predstavili najnovejše raziskave, ugotovitve, trende in smernice, ki bodo podlaga za razvoj programa socialne aktivacije na čezmejnem območju. V izogib podvajanju oseb bodo pri O.T1.1. sodelovale osebe iz Centrov za socialno delo in Uradov za delo, ki bodo razvijale program socialne aktivacije ter javni uslužbenci Zavoda RS za zaposlovanje, resornih ministrstev (MDDSZ), neformalnih izobraževalnih institucij (Ljudske univerze) in drugi deležniki. Med drugimi so vključene tudi partnerske institucije, vendar različne osebe, saj je nujna potreba tudi po lastnem institucionalnem usposabljanju, pridobitvi spretnosti in kompetenc njihovih sodelavcev za izvajanje javnih storitev soc. aktivacije, saj v prihodnje nov model predvideva tudi njihovo pomembno funkcijo.

Z namenom osveščanja, izobraževanja, spodbujanja in razprave o vlogi socialne aktivacije so bile predstavljene najnovejše ugotovitve, trendi, smernice in primeri dobrih praks, ki bodo podlaga za razvoj krepitve medsektorskih partnerstev in izboljšanja institucionalnih zmogljivosti na področju socialne aktivacije.

2 NAMEN

Dogodek je namenjen predvsem Centrom za socialno delo, Uradam za delo, resornim ministrstvom (MDDSZ, MGRT in MDOMSP - HR), tematskim ekspertom; med drugim tudi institucijam neformalnega izobraževanja, socialnim podjetjem, NVO in občinam.

Namen dogodka je Peer-review« je bil, da se srečajo strokovnjaki in predstavijo najnovejše raziskave, ugotovitve, trende in smernice, ki bodo podlaga za razvoj programa socialne aktivacije na čezmejnem območju.

Namen dokumenta je izdelava poročila, ki prikazuje ugotovitve, trende, smernice in primere dobrih praks, ki so jih predstavili **Dolores Kores**, evropska koordinatorica za razvoj socialnega podjetništva pri EPIC; **prof. dr. Zinka Kolarič**, UL – Fakulteta za socialno delo; **Sanja Belec**, Zavod RS za zaposlovanje; **Alenka Bilić**, ravnateljica, Center za socialno delo Čakovec; **mag. Olga Bezenšek Lalić**, v.d. direktorice, Center za socialno delo Celje, **Marina Kodba**, Hrvatski zavod za zapošljavanje, PU Čakovec in **dr. Marinka Vovk**, izvajalec SA, CPU Ormož. Predstavljene so tudi ključne ugotovitve, ki bodo podlaga za oblikovanje smernic programa 2SoKroG.

3 METODOLOGIJA

Opis pristopa: za izvedbo strokovnega srečanja Peer Review v Ormožu smo pripravili nabor vabljenih, pri čemer so identificirali vključenost ciljnih skupin – javni uslužbenci. Pripravili smo predlog vsebinske izvedbe in ga oblikovali skupaj s partnerjem Redea in vodilnim partnerjem Bistra Ptuj. Osnutek vabila je bil posredovan partnerjem projekta v pregled in dopolnitev. Za povabilo ključnih oseb, ki so bili vabljeni kot strokovnjaki, je Dogovorjen bilo oblikovano predstavitevno besedilo, ki je bilo posredovano vabljenim govorcem.

Po uskladitvi ključnih tem in strokovnjakov (potrditev njihove udeležbe), je bilo oblikovano končno vabilo, ki smo ga posredovali na naslove ciljnih skupin. Adremo smo skupaj oblikovali s panterji, da

smo zagotovili čim večjo informiranost o dogodku. Dne 16. 11. 2018 so bila posredovana vabila z e-prijavnico, tudi preko e-pošte in preko družbenih omrežij.

4 REZULTATI

1. Peer-review v Ormožu	<i>Naslov dogodka:</i> Vloga socialne aktivacije na čezmejnem območju Slovenija – Hrvaška za krepitev partnerstev in izboljšanje institucionalnih zmogljivosti
Datum:	6.12.2018
Lokacija:	Grad Ormož, Grajski trg 3, Ormož
Čas začetka dogodka:	9.30
Čas zaključka dogodka:	14.15
Število udeležencev:	72

Dogodek je potekal v prostorih gradu Ormož, kjer je velika dvorana v baročnem stilu. Na dogodku so bili uporabljeni zahtevani roll-upi in zastavice, v namen promocije so se udeležencem razdelila pisala in beležnice. CPU kot odgovoren za izvedbo dogodka je udeležencem v namen promocije podaril nosilno vrečko po principu ponovne uporabe in ločevalno vrečko za sadje in zelenjavo. Dogodek je posnela lokalna TV, ki je tudi zbrala izjave in pripravila prispevek za TV.

Dne 6.12.2018 se je v okviru projekta »2SoKrog« izvedlo strokovno srečanje »Peer Review« na temo »Vloga socialne aktivacije na čezmejnem območju Slovenija – Hrvaška za krepitev partnerstev in izboljšanje institucionalnih zmogljivosti«. Z namenom osveščanja, izobraževanja, spodbujanja in razprave o vlogi socialne aktivacije so bile predstavljene najnovejše ugotovitve, trendi, smernice in primeri dobrih praks, ki so podlaga za razvoj krepitve medsektorskih partnerstev in izboljšanja institucionalnih zmogljivosti na področju socialne aktivacije. V prvem delu je aktivno sodelovala predstavnica vodilnega partnerja dr. Klavdija Rižnar, predstavnica EPIC v Evropski uniji Dolores Kores in dr. Zinka Kolarič iz Fakultete za socialno delo. Dogodka so se udeležili udeleženci iz Centrov za socialno delo, Uradov za delo tako iz Slovenije kot tudi iz Hrvaške. Prav tako so bili udeleženci iz področja socialnih podjetij, iz institucij neformalnega izobraževanja, lokalnih skupnosti, tematski eksperti, predstavniki ministrstva MDDSZ ter vsi predstavniki projektih partnerjev. Dogodek je povezovala predstavnica projektnega partnerja Centra ponovne uporabe dr. Marinka Vovk.

Strokovno srečanje se je začelo po predvidenem dnevnem redu s pozdravoma dr. Marinke Vovk in župana občine Ormož Alojza Soka. Predviden je bil tudi pozdravni nagovor Jane Lovšin iz Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, vendar se zaradi nujnih službenih obveznosti gospa Jana Lovšin ni uspela udeležiti strokovnega srečanja. Srečanje se je nadaljevalo s predstavitvijo projekta 2SoKroG in nato s predstavitvami udeležencev po programu strokovnega srečanja.

Po vsebinski predstavitvi projekta 2SoKrog so sodelujoči govorniki predstavili stanje na področju izvajanja pilotnih projektov socialne aktivacije v Sloveniji in razvojne usmeritve ter primerjava prakse in izkušenj v Evropski uniji in v svetu. V drugem delu srečanja so se vključili tudi predstavniki uradov za delo glede nabora ciljnih skupin ter njihova vloga v vključevanje oseb v socialno aktivacijo. Prav tako so svojo vlogo in izkušnje pri tem podali predstavniki Centrov za socialno delo. Ob zaključku je bila deležnikom predstavljena še pilotna praksa Centra ponovne uporabe socialne aktivacije dolgega programa iz praktičnega vidika v Ormožu. Predstavili sta se udeleženci dolgega programa SA in v okviru tega projekta je nastala Grajska kavarniška popravljalnica, ki je edinstvena aktivacija za razvoj aktivne socialne politike na čezmejnem območju in razvoj krepitve medsektorskih partnerstev in izboljšanja institucionalnih zmogljivosti.

4.1 Udeleženci dogodka

Udeleženci dogodka so bili: Centri za socialno delo, Urad za delo, MDOMSP - HR, MDDSZ – koordinatorji SA, tematski eksperti- predstavniki Fakultete za družbene vede, neformalnih izobraževalnih institucij

Številčna zastopanost udeležencev na dogodku SA v Ormožu:

Na dogodku Peer review v Ormožu je sodelovalo 7 udeležencev, od tega 50 iz Slovenije in 22 iz Hrvaške. Iz Slovenije je bilo prisotnih 27 organizacij, iz Hrvaške pa 11.

Ključni udeleženci dogodka so javni uslužbenci, zato smo posebej sledili njihov zastopanost.

Skupno število javnih uslužbencev- Slovenija: 30

CSD Slovenija: 10

ZRZS, UD: 13

MDDSZ: 6

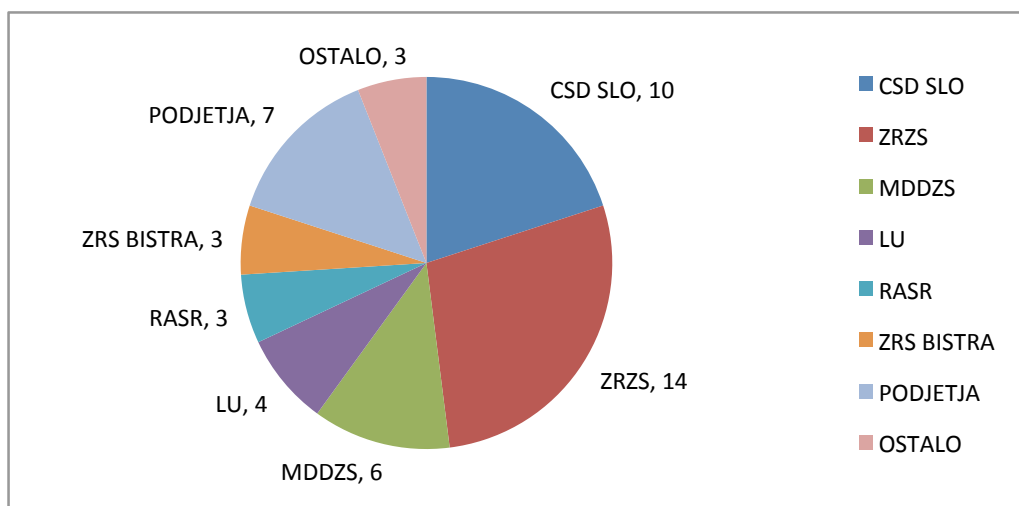
Skupno število javnih uslužbencev- Hrvaška: 18

CZZZ Hrvaška: 17

HIZZ PU: 1

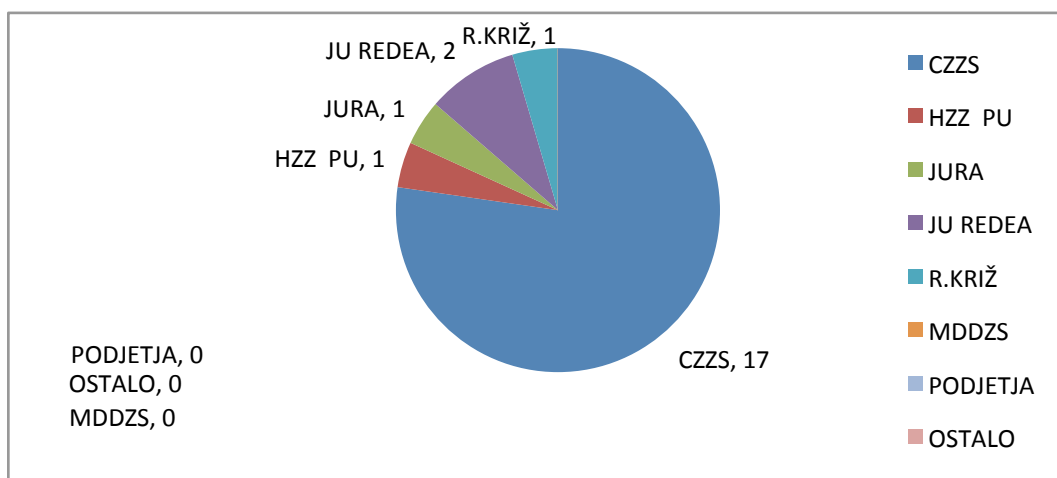
Skupno število= 48 javnih uslužbencev

Številčna zastopanost udeležencev na dogodku SA v Ormožu: Na dogodku Peer review v Ormožu je sodelovalo 72 udeležencev, od tega 50 iz Slovenije in 22 iz Hrvaške. Zastopanost udeležencev javnega in zasebnega sektorja kaže, da so prevladovali udeleženci zasebnega sektorja, medtem ko je bilo udeležencev javnega sektorja manjše. Iz javnih ustanov, ki predstavljajo vstopne točke za udeležence, kot so CSD je bilo prisotnih 10 oseb, ZRSZ- UD 14 oseb, iz MDDSZ (koordinatorji SA) pa 6 oseb.

Grafikon 1: Udeleženci dogodka Peer Review v Ormožu -Slovenija

Iz javnih ustanov, ki predstavljajo vstopne točke za udeležence na Hrvaškem, kot so CZZS je bilo prisotnih 17 oseb, HZZ PU je bila 1 oseba.

Grafikon 2: Udeleženci dogodka Peer Review v Ormožu -Hrvaška

Iz številčne prisotnosti udeležencev je razvidno, da so bili najštevilčnejši udeleženci »vstopne točke«, kar je pomembno iz vidika postavitve novega pristopa celostne obravnave ciljnih skupin kot udeležencev programa SA. Kot je razvidno iz podatkov, je bilo največ prisotnih udeležencev s strani CZZS Hrvaška, ki ima pomembno nalogo pri vstopni točki SA.

4.2 Izvedba dogodka 1. peer review

dr. Klavdija Rižnar, ZRS Bistra Ptuj, vodja projekta

Klavdija Rižnar je predstavila projektni konzorcij, vlogo pridruženih partnerjev, ozadje projekta, inovativni model socialne aktivacije 2SoKroG, cilje projekta, ciljne skupine, rezultate projekta in trajnost projekta.

4.2.1 Prakse in izkušnje socialne aktivacije v Evropski uniji in svetu

Dolores Kores, evropska koordinatorka za razvoj socialnega podjetništva pri EPIC

Dolores Kores – se ukvarja s socialnim podjetništvom in zaposlovanjem ranljivih ciljnih skupin na trgu dela. Dela kot evropski koordinator za razvoj socialnega podjetništva pri nevladni organizaciji EPIC, ki ima svoj sedež v Avstraliji in tri podružnice v Evropi. Pri svojem delu se srečuje z različnimi pristopi zaposlovanja različnih ciljnih skupin v Evropi kot so predvsem invalidi, osebe s težavami v duševnem zdravju, Romi in brezdomci.

Dolores Kores je v začetku predstavila stopnje brezposelnosti za Češko, Slovaško, Finsko in Avstralijo. Poudarila je, da prihaja do velikih odstopanj med zapisano teorijo in koliko se nato to izvaja v praksi, kajti mnogokrat je izvajanje v praksi daleč od zapisanega v teoriji. Poudarila je, da to v primeru socialne aktivacije še posebej drži za Češko in Slovaško. Predstavila je primer prakse iz Finske, ki je bil pripravljen za mlade dolgotrajno brezposelne. Pri mladih gre predvsem za slabo izobražene ali imajo kakšne druge omejitve. Predstavljen model za dolgotrajno brezposelne mlade iz Finske se lahko prenese tudi na starejše dolgotrajno brezposelne. V predstavljeni študiji so bili zajeti vsi dolgotrajno brezposelni mladi iz lokalne skupnosti, to je iz področja ene občine oz. regije (cca. 200 km krog).

Izoblikovali so time, ki se na timskih sestankih enkrat na mesec sreča. V timih so delavci iz centrov za socialno delo, iz zavodov za zaposlovanje kot predstavniki javnega dela, zraven so v timih še predstavniki zaposlovalcev, predstavniki socialnih podjetij, nevladnih organizacij in društev ter predstavniki iz lokalnega okolja npr. predstavniki občin. Gre za aktivno delovanje vseh predstavljenih deležnikov enkrat mesečno na skupnih sestankih, kjer se pogovarjajo o konkretnih primerih dolgotrajno brezposelnih mladih oseb. Pri tem gre za aktivno kroženje informacij, saj je osebni stik veliko bolj produktiven od komunikacije preko elektronske pošte. V takih timih udeleženci začnejo govoriti »isti jezik«. Gre za to, da so npr. lahko socialni delavci povezovalci med zavodom za zaposlovanje in predstavnikom zaposlovalca. Lahko na konkretnih primerih razložijo kaj pomeni za njih zaposlitev dolgotrajno brezposelne osebe, kako naj pristopajo ob taki zaposlitvi in odgovorijo takoj na druga morebitna vprašanja. Ker je prisotnih toliko predstavnikov različnih institucij, se na takem sestanku lahko odgovori na vse pomisleke in vprašanja in se primeri takoj aktivno rešijo. Kljub digitalizaciji sodobnega časa je osebni stik vseh deležnikov, ki lahko vplivajo na zaposlitev mladega dolgotrajno nezaposlenega, zelo pomemben.

Dolores Kores je drug primer predstavila iz Avstralije. V Avstraliji je približno 2 % ljudi dolgotrajno brezposelnih. Struktura brezposelnih se lahko primerja s strukturo brezposelnih v Sloveniji. Brezposelna oseba v Avstraliji dobi 277 \$ na teden. Stroški v Avstraliji so zelo visoki, zato ta znesek ni velik, med državami OECD Avstralija nameni najmanj za brezposelne osebe. Kaj morajo sploh narediti, da lahko dobijo 277\$? Začne se na zavodu za zaposlovanje, kjer se naredi zaposlitveni načrt, ki se dodela pri zunanjih izvajalcih zaposlitvene rehabilitacije, ki so nevladne organizacije ali profitne organizacije. Imeti morajo vsaj 20 razgovor za delo v enem mesecu. Ta praksa se ne more prenašati direktno na Slovenijo, saj ima Avstralija popolnoma drugačen trg dela, ki je izredno fleksibilen. Pomembno je to, da so aktivni, da jih vzpodbujajo. Naslednja aktivnost je obvezno 15 do 25 urno delo na teden. To pomeni aktivacija. Lahko delaš kot prostovoljec ali študiraš. V Avstraliji ima Zavod za zaposlovanje majhen delež pristojnosti s svojimi storitvami, večina je na trgu. Storitve povezane z zaposlovanjem izvajajo gospodarske službe. Zraven teh je tudi mnogo neprofitnih organizacij, ki skrbijo za dolgotrajno brezposelne. Med temi so pretežno invalidi, zraven njih pa še tudi ostali. Iz vidika izvajanja poteka proces tako, da Zavod za zaposlovanje pošlje dolgotrajno brezposelne osebe k izvajalcem. Izvajalci so izbrani na razpisu in tako dobijo koncesijo. S tem ko dobijo koncesijo, dobijo pravico do izvajanja storitve, a na začetku ne dobijo nič denarja. Ko sprejmejo dolgotrajno brezposelno osebo, najprej opravijo informativni razgovor (kakšne so sploh želje osebe, kakšne so njegove formalne in neformalne kompetence...). Ko je prvi, informativni del zaključen, potem izbrani izvajalec od države dobi prvo plačilo. Nato se obravnava oseba zaposli (zelo redko) ali gre v zaposlitveno rehabilitacijo ali na usposabljanje na delovnem mestu. V tem procesu se začne z osebo ponovno delat – počne to kar zna, to kar zmore. Takrat koncesionar dobi drugo plačilo od države. Nato organizacije pomagajo osebi v postopku, da dobi delo. Če uspejo to osebo zaposliti, potem dobijo tretje plačilo. Če ga uspejo zadržati v zaposlitvi več kot 6 mesecev, potem dobijo celotno plačilo. Po opravljenih storitvah sledijo šele plačila. Profitne organizacije s tem postopkom ukvarjajo zato, ker so plačila zares dobra. Če to primerjamo s Slovenskim postopkom obravnave dolgotrajno brezposelne osebe, ugotovimo, da so začetne stopnje obravnave dolgotrajno brezposelnih oseb premalo plačane, kar je lahko tudi razlog, da na začetnih stopnjah ni na voljo dovolj strokovnega kadra, ki bi to izvajal. Oseba, ki od vsega začetka prevzame dolgotrajno brezposelno osebo v obravnavo (rehabilitant) je s to osebo v vseh stopnjah, tudi na delovnem mestu, kolikor je to potrebno in je za delo tudi korektno plačan. Končna zaposlitev pomeni tudi lahko samo 5 ur na teden (sploh, če govorimo o težjih invalidih). Avstralija ima načelo, da lahko vsak dela, da se za vsakega lahko najde delo, ki ga lahko upravlja ali pa se delovno mesto ustvari. Bistvo tega je, da vsakega človeka skušajo aktivirati. Izvajalci so ocenjeni iz strani države vsake tri mesece glede na učinkovitost izvajanja aktivacije brezposelne osebe. Če ni vidnih rezultatov, lahko izvajalec hitro odpade. Gre za brezkompromisni sistem, ali si dober, ali pa te kmalu več ni. Pri tem dosežejo to, da so izvajalci

izredno trudijo z brezposelnimi osebami, saj v nasprotnem primeru hitro ostanejo brez službe. Brezposelnost med dolgotrajno brezposelnimi (posebno invalidi) je v zadnjem obdobju izredno padla. To gre pripisati temu, da je sistem dela z dolgotrajno brezposelnimi od javnega sektorja prevzel zasebni (profitni) sektor, nad katerim ima država večjo moč, saj hitri izgubijo posel v primeru neuspešnosti in posledično se veliko bolj zavzamejo za vsakega posameznika. Kar je lahko enotnega izluščimo tako iz primera Finske kot iz primera Avstralije je to, da izvajalci socialne aktivacije zelo veliko delajo z delodajalci. Timski sestanki na Finskem, Epic sodeluje z izvajalcem, ki zaposli brezposelno osebo na različne načine: delodajalca lahko podučijo npr. kako delati z invalidom, z usposabljanjem na konkretnem delavnem mestu, z ustvarjanjem novih delovnih mest znotraj podjetij. Vez med izvajalci in delodajalci mora biti močna. Izvajalci socialne aktivacije morajo delati tako z ranljivimi skupinami kot s potencialnimi zaposlovalci teh oseb, za kar je potrebno veliko časa. Delodajalci v Avstraliji imajo tudi določene benefite, če zaposlijo invalidno osebo (podobno kot v Sloveniji). Izvajalci socialne aktivacije lahko zelo veliko prispevajo k temu, da se dolgotrajno brezposelnim omogoči boljše življenje, vendar je delo s takimi osebami izredno težko, rezultati so na dolgi rok, velikokrat na tej poti obupajo eni ali drugi. Mnenje Dolores Kores je, da če bi država finančno bolj podprla izvajalce socialne aktivacije, da bi bili rezultati boljši. Različni pilotni programi glede socialne aktivacije v Evropi in drugod se že izvajajo. Marsikaj od tega bi se lahko poskusilo tudi pri nas, vendar pa celotnih modelov nikakor ne moremo prenašati na slepo. Žal padamo na kvaliteti zaradi premalo plačanih strokovnjakov, ki delujejo na tem področju. Pri tem je Avstralija v veliki prednosti, saj zagotavlja dobro plačilo za uspešne izvajalce socialne aktivacije.

4.2.2 Predstavitev nove raziskave o stanju socialnega podjetništva v Sloveniji

prof. dr. Zinka Kolarič, Univerza v Ljubljani – Fakulteta za socialno delo

Prof. dr. Zinka Kolarič je predstavila raziskavo Evropske komisije z naslovom *Update of the mapping of SEs and their eco-systems in Europe*. Cilji raziskave so pridobiti oz. posodobiti podatke in informacije o stanju socialnega podjetništva v posameznih državah na tak način, da bi bili mednarodno primerljivi. Raziskava ima specifična pravila, ki se jih je potrebno držati. Ker je raziskava v teku, prof. dr. Zinka Kolarič še ni mogla podati konkretnih rezultatov raziskave.

12.00: Sledila je preprosta lokalna malica po principu *zero waste*, kjer so se udeleženci v praksi prepričali, da v naravi vse kroži in da je mogoče organizirati dogodek tako, da ne nastanejo odpadki.

II. del

4.2.3 Vključevanje v socialno aktivacijo pri Uradih za delo – nabor ciljnih skupin

Sanja Belec, Zavod RS za zaposlovanje

Sanja Belec je predstavila pogled Zavodov za zaposlovanje na socialno aktivacijo. Socialno aktivacijo potrebujejo dolgotrajno brezposelne osebe, med njimi zelo dolgotrajno brezposelne osebe. Dolgotrajno brezposelne osebe so tiste, ki so brezposelne več kot eno leto. Zelo dolgotrajno brezposelne osebe so brezposelne 5 ali več let. Cilj Evropske komisije je tudi to, da se z vpisom na Zavode za zaposlovanje v socialno aktivacijo vključijo tudi tiste osebe, ki sploh niso prijavljene na Zavodih za zaposlovanje. Pri tem mora biti upoštevano načelo, da je tisti, ki se vključuje v socialno aktivacijo sploh zmožen za delo. Nekaterim, ki so prijavljeni na Zavodih za zaposlovanje, ukrepi ter storitve za trg dela ne odgovarjajo njihovim potrebam, ker morajo najprej rešiti primarne težave kot

so odvisnosti in podobno. V takih primerih so potrebne integrirane storitve, pri katerih sodelujejo Zavodi za zaposlovanje in Centri za socialno delo.

Sanja Belec je v nadaljevanju predstavila način kako so Zavodi za zaposlovanje iskali osebe, ki so primerne za vključitev v dolge programe socialne aktivacije in v kratke programe socialne aktivacije (čeprav udeležence v kratke, 3 do 6 mesečne programe, pošiljajo Centri za socialno delo, gre v večini primerov tudi za brezposelne osebe).

Čeprav v obdobju po krizi delež brezposelnih pada, tak trend ni zaznan pri dolgotrajno brezposelnih. Ravno obratno, delež dolgotrajno brezposelnih se v tem obdobju viša. Osebe, ki so zaposljive (imajo znanja in veščine in jih delodajalci potrebujejo), so na Zavodih za zaposlovanje krajši čas, cca. do tri mesece in nato se zaposlijo. Na zavodih pa ostajajo dolgotrajno brezposelne osebe – te osebe so primerne za vključitev v programe socialne aktivacije. Med brezposelnimi osebami je bilo novembra 2018 v Sloveniji registriranih 51, 5 % dolgotrajno brezposelnih oseb. To ni problem samo Slovenije, ampak je podobna situacija v celotni Evropski uniji. Med brezposelnimi prav tako velik delež predstavljajo starejše osebe, in sicer 38, 9 % (november 2018). Delež invalidov med brezposelnimi ni zelo visok (17, 9 %), saj je vzpostavljen v Sloveniji zelo dober kvotni sistem zaposlovanja invalidov z vzpodbudami za delodajalce, storitve zaposlitvene rehabilitacije, usposabljanje na konkretnem delovnem mestu. Ni pa vsega tega, kar je na voljo za invalide, na voljo ostalim osebami, ki bi take storitve tudi potrebovale. To pa so predvsem dolgotrajno brezposelne osebe in tudi starejši. Aktivnost Zavoda za zaposlovanje v letu 2019 bo tudi to, da bodo osebe vedno bolj zastopali pri delodajalcu, to pomeni, da gredo s to osebo skupaj k delodajalcu, da jih pripravijo na razgovor pri delodajalcu, predvsem, da zna taka oseba predstaviti svoje prednosti. Druga novost bo ta, da se bo delalo na kvaliteti in trajnosti zaposlitve, se pravi spremljanje osebe določeno obdobje po tem, ko se že zaposli. To se izvaja že pri invalidih, sedaj se bo izvajalo pri drugih osebami, predvsem dolgotrajno brezposelnih in starejših.

Pri dolgotrajno brezposelnih osebami se srečujemo s kompleksnimi razlogi za brezposelnost. Ne govorimo samo o tem, da ta oseba nima dovolj znanj in veščin, je star ali bivši odvisnik, ampak so razlogi zelo kompleksni. Veliko teh oseb je tudi prejemnikov denarne socialne pomoči. V vseh prejšnjih letih je bilo prejemnikov denarne socialne pomoči približno tretjina brezposelnih. V letošnjem letu (2018) je viden že skozi celo leto trend naraščanja deleža brezposelnih, ki prejemajo denarno socialno pomoč. Tako je v letošnjem letu približno 40 % oseb, ki so stranke tako Zavoda za zaposlovanje in Centra za socialno delo in to so osebe z zelo velikimi kompleksnimi ovirami. To so predvsem ljudje, ki se vrtijo v svojih problemih imajo mnogo kompleksnih težav. Glede na njihove potrebe, storitve Zavodov za zaposlovanje ne zadoščajo, ker od takih oseb preveč zahtevajo.

Strokovnjaki za poglobljeno karierno svetovanje na zavodih za zaposlovanje prepoznajo tudi globlje probleme oseb. Kompleksnih problemov (npr. odvisnosti, alkohol, velike socialne težave, poseben način življenja, neurejena družinska situacija, nasilje v družini) službe znotraj Zavoda za zaposlovanje ne morejo rešiti. Pri tem so zelo pomembne integrirane storitve Zavoda za zaposlovanje in Centra za socialno delo, da tako osebo celovito obravnavajo. Brezposelne osebe imajo velikokrat tudi velike zdravstvene težave.

Pri socialni aktivaciji v Sloveniji govorimo o konceptu socialne aktivacije v katerega so vključeni Zavodi za zaposlovanje, Centri za socialno delo, Zdravstvo, nevladne organizacije. Prav vsi deležniki so zelo pomembni za učinkovito izvajanje socialne aktivacije.

Sodelovanje med Zavodi za zaposlovanje in Centri za socialno delo že sedaj dobro poteka, posebej na lokalnih stopnjah. Sodelovanje je dobro pri ugotavljanju začasne nezaposljivosti (npr. akutni odvisniki niso sposobni stopiti na trg dela, najprej se morajo udeležiti zdravljenja).

Evropska komisija že od leta 2014/2015 priporoča enotno vstopno točko za osebe s kompleksnimi težavami. Socialna aktivacija (SA) je koncept, kako se takih oseb lotiti z različnimi storitvami. V Zavodih za zaposlovanje v skladu s priporočili Evropske komisije pripravljajo integracijske načrte za te osebe. Problem integracijskih načrtov je v tem, da vsebujejo samo storitve Zavodov za zaposlovanje,

manjkajo pa storitve drugih deležnikov, ki jih oseba potrebuje v nekem okolju (Primer osebe s težavami z duševnim zdravjem potrebuje še kaj več kot samo nudene pomoči od Zavodov za zaposlovanje, recimo od Centrov za socialno delo ali nevladnih organizacij).

Iz vidika Zavodov za zaposlovanje kdo potrebuje socialno aktivacijo? Za njih je to najprej dolgotrajno brezposelna oseba oz. zelo dolgotrajno brezposelna oseba. To so osebe s kompleksnimi ovirami. Glavno vprašanje pri tem pa je, kako osebe, ki so dolgo časa pasivne, motivirati. Zaenkrat je vključitev v programe socialne aktivacije prostovoljna. Naloga Zavodov za zaposlovanje je, da se bo brezposelna oseba motivirala, aktivirala in tako pripravila za vstop na trg dela. Ali pa da se bo ta oseba vključila v neko drugo obliko socialne vključenosti. Programi socialne vključenosti so dobro urejeni in tudi financirani za invalide. Za vse ostale osebe so programi socialne vključenosti vezani na projektna sredstva (omejeno trajanje financiranja projektnih sredstev npr. 2 leti).

Invalidi praviloma niso ciljna skupina za socialno aktivacijo, saj je za njih zelo dobro poskrbljeno skozi storitve zaposlitvene rehabilitacije. Pri tem je zajeto vse kar pomeni socialna aktivacija.

Kaj pričakujemo od programov socialne aktivacije? Pričakujemo, da bomo o osebi, ki je vključena v ta program dobili več vedenja kot smo ga imeli pred tem, kaj so problemi te osebe, oz. s čim lahko na te probleme odgovorimo. S katerimi storitvami Zavoda in s katerimi socialno varstvenimi storitvami. In kot drugo, da bo po končanem programu socialne aktivacije ta oseba bolj motivirana. Od izvajalca pričakujemo predvsem to, da bo oseba dobila temeljne kompetence, s katerimi bo sposobna iskati zaposlitev. Te osebe potrebujejo mentorja, ki jih mora zastopati/spremljati tako pri potencialnih delodajalcih ali tudi na Zavodih za zaposlovanje. Po končanem programu socialne aktivacije je udeležencem na voljo še program učnih delavnic, 6 mesečno usposabljanje z zelo dobrim mentorjem z dodatnimi storitvami. Pomembno je tudi to, da bo oseba po končanem programu socialne aktivacije, bolj aktivno preživljala prosti čas, z vključitvijo v razna društva bo spremenila odnos do sebe in do dela. Te osebe pogosto nimajo socialne mreže. Ob zaključku programa si želimo, da bi ta oseba imela mapo, v katero bo lahko sama napisala vsa svoja znanja, lastnosti, veščine, neformalne kompetence, saj bo s tem oseba lahko videla svojo lastno vrednost in se bo lahko s tem tudi povsod predstavila.

4.2.4 Socijalno mentorstvo kao oblik aktivacije – odgovor na socijalne rizike

Alenka Bilić, ravnateljica, Center za socijalnu skrb Čakovec

Na hrvaškem imajo od leta 2010 program socialnega mentorstva. Cilj je, da bi imela vsaka županija na Hrvaškem vsaj enega socialnega mentorja, ki bi nato naprej izobraževali druge mentorje v županiji.

Socialna politika RH je ena od ključnih javnih politik. Je celovit sistem ukrepov in dejavnosti za splošno izboljšanje življenjskih pogojev in temelji na družbenih vrednotah. Deluje s prenosnimi socialnimi ugodnostmi, ki se praktično uresničujejo s pravicami, programi in ukrepi.

Svetovna gospodarska kriza je negativno vplivala na stanje hrvaškega gospodarstva in demografske trende.

Negativni demografski trendi in družbene spremembe so naslednji: demografske spremembe, spremembe v družinski strukturi, spremembe na trgu dela, vedno večje premoženjske spremembe med državljani. Posledice gospodarske krize so bile naslednje: znatno znižanje zaposlenosti in povečanje brezposelnosti, sektorji, ki jih je kriza najbolj prizadela so bili gradbeništvo, turizem, prodaja in predelovalna industrija. Pojavile so se reforme javnih financ, povečalo se je siromaštvo in socialna izključenost. Pojavili so se novi socialni riziki. Stari riziki so bili: starost, bolezen, invalidnost in nezaposlenost. Novi riziki so: nezaposlenost mladih, narkomanija, prestopništvo in nasilje, starost in nemoč. Hrvaška je bila leta 2017 na lestvici rizika siromaštva na 9 mestu med članicami EU. Slovenija je bila na 20 mestu, najmanjši riziko je imelo Češka in največjega Romunija.

Koristnikov zajamčene minimalne plače je v septembru 2018 v Međumurski županiji bilo 3.834 oseb. Od tega je 47 % koristnikov otrok, 33 % odraslih članov družin, 15 % samskih oseb, 3 % otrok samohranilcev in 2 % samohranilcev.

Na Centru je prijavljenih 90 % Romov in 10 % ostalih oseb. Romi so obravnavani na centrih celotno njihovo življenje.

Socialno mentorstvo je definirano kot osebni razvojni odnos, v katerem oseba z več izkušnjami in znanja pomaga osebi z manj izkušnjami in znanja. Socialno mentorstvo predstavlja inovativni model dela v sistemu socialne oskrbe. Pri tem gre za odnos, ki temelji na delu »eden na eden« (socialni mentor in mentorirana oseba). Cilj socialnega mentorstva je motivirati ljudi, ki so marginalizirani in najbolj oddaljeni od trga dela; fokusirati se je potrebno na njihove sposobnosti in potencialne. Prav tako je cilj izboljšanje kvalitete življenja socialno ogroženih skupin in končni cilj je njihova socialna vključenost. Načrtovani cilj se predvidi z individualnim pristopom vsakega posameznika in temelji na njegovih potrebah, pri tem gre za krepitev medsektorskega in medinstitucionalnega sodelovanja. Mentorstvo temelji na individualnem planu aktivnosti, analizirajo se potrebe in postavijo se kratkoročni in dolgoročni cilji. Definirajo se aktivnosti z roki za spremljanje in izvrševanje. Izrazito pomemben je individualni pristop in aktivno sodelovanje.

Socialno mentorstvo je zahteven proces, ki zahteva veliko časa, volje, motivacije in dela.

4.2.5 Vloga in izkušnje Centra za socialno delo Celje na področju socialne aktivacije

Mag. Olga Bezenšek Lalić, v.d. direktorice, Center za socialno delo Celje

Centri za socialno delo morajo odgovoriti na vprašanje zakaj je prišlo do nezmožnosti za delo. Katere so tiste nezmožnosti, ki ohromijo uporabnika pri aktivaciji oz. sposobnostih, da se aktivirajo. Brez zaposlitvene rehabilitacije, vključitve v programe zdravljenja, brez osebne pomoči, ki jih nudijo centri za socialno delo je skoraj nemogoče aktivirati dolgotrajno brezposelno osebo brez delovne kondicije. Vodilo Centrov za socialno delo je pomoč pri odpravljanju težav, ki ovirajo uporabnike pri iskanju zaposlitve. Problemi, s katerimi se srečujejo so naslednji: od Centrov se pričakuje, da bi brezposelna oseba aktivno sodelovala pri različnih postopkih in se vključevala v *visokopražne programe*. Če se oseba ne vključi v program, v katerega je napotena, potem sledijo sankcije, izbrisana je namreč iz evidence brezposelnih. Na nekatere ovire Center ne more vplivati, kot recimo, če oseba nima vozniškega izpita, nima zagotovljene oskrbe za starše, živijo na težko dostopnih krajih, kjer ni povezav z javnim prevozom, to so dolgotrajno nezaposlene osebe, ki so nemotivirane za delo. Velik problem je tudi nedokončana izobrazba, imajo samo osnovnošolsko izobrazbo ali pa tudi te ne. Center za socialno dela išče koristi za to osebo. To pa so v tem primeru tudi programi socialne aktivacije. Osebe imajo velikokrat zdravstvene težave, težave v duševnem zdravju, take osebe bi mogli vključevati v poklicne rehabilitacije in skozi to bi se moralo ugotoviti ali so sploh zaposeljive. Osebe, ki dobijo odločbo o nezaposljivosti, se obravnavajo kot osebe, ki niso zmožne za delo in bi lahko bile upravičene do varstvenega dodatka. Nesmiselno je, da bi osebe, za katere se predvideva, da niso zmožne za delo, ostale v evidenci brezposelnih oseb. Centri se soočajo tudi s težavami, do katerih pride z brisanjem oseb iz evidence brezposelnih oseb. Zaskrbljujoče je predvsem za tiste, ki imajo resne zdravstvene probleme, duševne težave, so starejši od 65 let (manjka jih samo malo do upokojitve). Izbris iz evidence ogroža obstoj človekove eksistence, zato je v teh primerih še posebej pomembno sodelovanje med Zavodom za zaposlovanje in Centrom za socialno delo. Zelo velika razlika je, če gre za izbris iz evidence za osebo, ki je kompetentna in se je zavestno odločila, da ne bo sodelovala in zavestno sprejme tveganje, če ne bo izpolnjevala obveznosti, ali pa med osebo, ki ima zmanjšane sposobnosti, zmogljivosti za delo, nima socialnih veščin, ima diagnosticirane določene težave, ni zmožna slediti določenim postopkom. Takšne osebe velikokrat dobijo negativno mnenje

invalidske komisije, tako so na razpotju, na sivi coni. Problem je, če jih preko raznih programov ne morejo aktivirati, jih prav tako ne morejo brisati iz evidenc, saj s tem ne bi bili več opravičeni do denarne pomoči kar pa v takih primerih ni sprejemljivo. Za take osebe so programi socialne aktivacije dobri. Tudi če se osebe po končanem programu socialne aktivacije niso uspele zaposliti, so v programu osvojili take veščine, ki so jim koristile v vsakdanjem življenju.

4.2.6 Pregled kretanja na tržištu rada Međimurske županije s naglasom na problematiku teško zapošljivih osoba

Marina Kodba, Hrvatski zavod za zapošljavanje, PU Čakovec

Predstavila je temeljne naloge Hrvatskega zavoda za zaposlovanje. To so: posredovanje »Pri zapošljavanju osoba koje traže posao u zemlji i inozemstvu; osiguravanje prava nezaposlenih osoba tijekom nezaposlenosti; profesionalno savjetovanje nezaposlenih i drugih osoba pri odabiru posla i zanimanja; organiziranje stručnog obrazovanja, usavršavanja i prekvalifikacije; poticanje zapošljavanja i obrazovanja primjenom mjera aktivne politike zapošljavanja; praćenje i analiziranje stanja na tržištu rada i obavještanje javnosti o tome; ugovaranje, financiranje (CES DFC) i provedba EU projekata«.

Predstavila je stopnju nezaposlenosti v Međumurski županiji. Od leta 2013 do danes je stopnja brezposelnih oseb konstantno padala, in sicer iz 17,2 % je padla brezposelnost na 5,1 %. V nadaljevanju je predstavila potrebo delodajalcev po zaposlovanju delavcev. Na trgu je še vedno zelo velika potreba po delavcih.

Nato je predstavila stopnjo brezposelnih in strukturo brezposelnih – primerjava leta 2013 in 2018. Stopnja brezposelnosti se je od 2013 do danes znižala za 68,4 %. Prav tako se je spremenila stopnja brezposelnih. Primerjava let 2013 in 2018 kaže, da je danes brezposelnih več oseb brez izobrazbe oz. samo z osnovno šolo, prav tako je več nezaposlenih oseb starejših od 50 let. Ocena je, da je v Međumurski županiji, med nezaposlenimi 30 % Romov.

Med ukrepe politike zaposlovanja je v letu 2018 spadalo 9 izvedenih intervencij in dva nova ukrepa: Intervencije so naslednje: »Potpore za zapošljavanje, potpore za usavršavanje, potpore za samozapošljavanje, obrazovanje nezaposlenih, osposobljavanje na radnom mjestu, stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, javni radovi (v javna dela so najpogosteje vključeni Romi), stalni sezonac, potpore za očuvanje radnih mjesta. Dva nova ukrepa sta bila naslednja: potpore za pripravništvo (potpora za zapošljavanje), osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva (30+)-SOR«.

Trenutno je stanje tako, da med nezaposlenimi ni več ljudi, ki bi bili takoj pripravljeni za zelo, glede na trenutne potrebe na trgu. Tako da se trenutno dogaja to, da priložnost za delo dobivajo tudi osebe starejše od 50 let. Preko politike zaposlovanja so zvišali zaposlenost Romov iz 50 na 250 Romov v preteklem letu. Čeprav je znano, da se v večini Romi dolgo ne zadržijo na delovnem mestu, so pa bili aktivirani in to je bil tudi cilj. Sedaj se zaposlujejo tudi osebe brez izobrazbe, kar pa v preteklosti ni bilo mogoče. Tržišče je pristen regulator zaposlovanja.

4.2.7 Pilotna praksa socialne aktivacije – dolgi program (pregled matrike sodelovanja deležnikov pri izvajanju socialne aktivacije in OGLED PRAKSE V ORMOŽU)

Dr. Marinka Vovk, CPU

Dr. Marinka Vovk je predstavila cilje socialnega podjetništva. Ti so krepitev družbene solidarnosti in kohezije, spodbujanje sodelovanja ljudi in prostovoljstva, krepitev inovativne sposobnosti družbe za reševanje socialnih, gospodarskih, okoljskih in drugih problemov. Zagotavljanje dodatnih ponudb proizvodov in storitev, ki so družbeno koristni, razvijanje novih možnosti za zaposlovanja – dodatna delovna mesta, socialna integracija in poklicna reintegracija najbolj ranljivih skupin ljudi na trg dela.

Primer izvedbe socialne aktivacije, prvega programa iz prakse je Grajska kavarniška popravljalnica. Pri tem osebe vključene v program SA zasledujejo naslednje cilje: razvoj socialnih veščin in spretnosti; dvig funkcionalnih kompetenc za vključenost v družbo; pridobitev znanj in informacij, ki vodijo k razrešitvi socialnih stisk in težav, ki pogosto spremljajo stanje dolgotrajne brezposelnosti; osebni razvoj, krepitev moči in motiviranost za ponovno aktivacijo na trgu dela/za njihovo približevanje na

trg dela; aktivni pristop k reševanju socialne in zaposlitvene situacije; dvig oziroma pridobitev novih delovnih spretnosti in znanj ter kompetenc za iskanje zaposlitve, ki bodo okrepile zaposlitveni potencial osebe.

Dr. Marinka Vovk je na primeru socialne aktivacije dolgega programa v Ormožu predstavila matrike sodelovanja deležnikov pri izvajanju socialne aktivacije. Sledila je predstavitev dveh udeleženk socialne aktivacije, ki sta skozi svojo izkušnjo predstavile kaj je za njiju predstavljala vključitev v program socialne aktivacije. Sledil je ogled prakse v Ormožu – Grajske kavarniške popravljalnice.

Dogodek je bil zaključen ob 14.15 uri. Sledil je ogled in predstavitev prakse SA na primeru Grajske kavarniške popravljalnice, ki ga izvaja CPU Ormož za območje Ptuja in Ormoža kot dolgi program SA.

5. ZAKLJUČKI S PRIPOROČILI

Izvedba dogodka kaže na različno razumevanje koncepta socialne aktivacije in zakaj sploh spodbujati socialno gospodarstvo v smeri večje zaposljivosti. Možnosti se kažejo na področju tretjega sektorja, kamor se uvrščajo tudi socialna podjetja. Le ta ustvarjajo trajnostna delovna mesta, omogočajo socialno in delovno integracijo, zagotavljajo vključujoče socialne storitve in izboljšujejo kakovost socialne in zdravstvene oskrbe, zato je smiselno, da se program socialne aktivacije veže na njihovo delovanje. Zaradi neučinkovitega delovanja sedanje politike, ki je na področju vključevanja težje zaposljivih pasivna in nepovezana s ključnimi deležniki, ki bodo morali oblikovati aktivno politiko zaposlovanja v prid rešitve problemov javnih financ in naraščanja števila prejemnikov DSP.

Primeri tuji prakse, kot je Avstralija kaže, da lahko vsak dela, da se za vsakega lahko najde delo, ki ga lahko opravlja ali pa se lahko delovno mesto tudi ustvari. Bistvo tega je, da vsakega človeka skušajo aktivirati. Izvajalci so ocenjeni iz strani države vsake tri mesece glede na učinkovitost izvajanja aktivacije brezposelne osebe. Če ni vidnih rezultatov, izvajalec nima več možnosti izvajati te dejavnosti. Gre za brezkompromisni sistem, kjer se zahtevajo rezultati. Pri tem dosežejo to, da so izvajalci izredno trudijo z brezposelnimi osebami, saj v nasprotnem primeru hitro ostanejo brez službe. Če primerjamo ugotovitve CSD Celje, kjer menijo, da cilj aktivacije ni samo sama zaposlitev, ampak je cilj človeka počasi, procesno vključevati v delovno okolje, kjer se bo počutil aktiven, dobrodošel, gre za drugačen pristop. Vprašanje je, ali je edini merljivi cilj vključevanja v programe socialne aktivacije res samo zaposlitev, ker obstaja dejstvo, da so nekatere ranljive skupine lahko aktivno vključene v družbo, ne da bi bile zaposlene. Vendar teh program v Sloveniji še ni, da bi prejemniki DSP z vključenostjo v programe družbeno koristnih del postali bolj aktivni in socialno kompetentni. Vsled aktivnega sodelovanja z ranljivimi skupinami bo na projektnem območju koristna vključitev socialnih mentorjev. Socialno mentorstvo predstavlja inovativni model dela v sistemu socialne oskrbe na projektnem območju Hrvaške. Iz razprave je razvidno, da je na območju občin Varaždin in Čakovec že uveden aktivni pristop k spremljanju oseb in njihove motivacije za zaposlitev. V kolikor oseba zavrne vključenost, sicer izgubi možnost prejemanja denarne pomoči, vendar pomoč dobijo otroci zaradi statusa staršev. Tako se kljub temu zlasti Romi izognejo obveznosti dela in prejema finančno pomoč preko številnih otrok, ki so že tradicionalno v romskih družinah. Izpostavljen je bil problem Sloveniji, kjer visoki zneski državne socialne pomoči in nizka minimalna plača ne dajeta pravilne usmeritve za motivacijo za aktiven nastop na trg dela. Opazna je tudi razlika med Slovenijo in Hrvaško: V Sloveniji sta Zavod za zaposlovanje in Center za socialno delo pod okriljem istega ministrstva, medtem ko na Hrvaškem ne spadata pod isto ministrstvo. Problematika Romov je torej tako na Hrvaškem kot v Sloveniji zelo podobna, kjer zaradi dela na črno in odtujevanja izdelkov nimajo sankcij. Zaradi vse večje potrebe po delavcih na trgu, pa so v načrtu posebne politike, saj je cilj

čim več Romov zaposliti v prihodnosti. Na sistemski ravni bo potrebno glede socialne aktivacije spremeniti pristojnosti, saj bi morali biti socialni aktivatorji samostojni in delovati kot nevtralne osebe, ki ne bi spadale k Centrom za socialno delo ali Zavodom za zaposlovanje, tako bi na področju socialne aktivacije lahko več dosegli. Ključna ugotovitev je tudi, da bo potrebno v programu socialne aktivacije 2SoKroG predvideti konkretne ukrepe za prejemnike DSP, ki se ne želijo vključiti v nobeno od možnosti pozitivnih izhodov in da je potrebno zagotoviti možnosti za opravljanje družbeno koristnih del za tiste osebe, ki zaradi različnih razlogov niso sposobni za vključitev na trg dela. Prav tako bo potrebno definirati izvajalce SA, ki bodo imeli možnost izvajanja izvedbenega modula in poiskati ustrezne rešitve v smeri pridobivanja socialnih in delovnih kompetenc. Pasivnost, ki se izvaja sedaj, ko prejemniki DSP ostanejo neaktivni tudi 19 let in za njih ni sistemskega pristopa, mora biti z uvedbo novega programa socialne aktivacije 2SoKroG eliminirana v prid osebam, ki imajo kompleksne težave in je za njih potrebno poskrbeti s programom SA.

ZAKLJUČKI S PREPORUKAMA

Provedba događaja pokazuje različito razumijevanje koncepta društvene aktivacije i zašto je promicanje socijalne ekonomije u smjeru veće zapošljivosti. Opcije se ogledaju u trećem sektoru, koji uključuje i socijalna poduzeća. Stvaraju održiva radna mjesta, omogućavaju socijalnu i radnu integraciju, pružaju inkluzivne socijalne usluge i poboljšavaju kvalitetu socijalne i zdravstvene skrbi, pa je smisleno povezati program društvene aktivacije s njihovim funkcioniranjem. Zbog neučinkovitog funkcioniranja postojeće politike, koja je u području integracije teže zapošljiva, pasivna i nepovezana s ključnim dionicima, koji će morati formirati aktivnu politiku zapošljavanja u korist rješavanja problema javnih financija i povećanja broja primatelja DPP-a.

Primjeri stranih praksi, kao što je Australija, pokazuju da se svaki posao može obaviti tako da se može naći posao za svaki koji se može obaviti ili da se posao može stvoriti. Stvar je u tome da se svako ljudsko biće pokušava aktivirati. Izvođače procjenjuje država svaka tri mjeseca prema djelatnosti provedbe aktivacije nezaposlene osobe. Ako nema vidljivih rezultata, izvođač više neće moći izvoditi ovu aktivnost. To je beskompromisni sustav gdje su potrebni rezultati. Pri tome shvaćaju da su radnici izuzetno zaposleni s nezaposlenima, inače će brzo izgubiti posao. Uspoređujući nalaze CSD-a u Celju, gdje vjeruju da je cilj aktivacije ne samo zapošljavanje, već i cilj osobe polako, ona se obrađuje u radno okruženje, gdje će se osjećati aktivno, dobrodošlo, to je drugačiji pristup. Pitanje je da li je jedini mjerljivi cilj uključivanja u programe društvene aktivacije stvarno zapošljavanje, jer postoji činjenica da neke ranjive skupine mogu biti aktivno uključene u društvo bez zaposlenja. Međutim, ti programi u Sloveniji još uvijek ne dopuštaju primateljima DPP-a da postanu aktivniji i društveno kompetentniji kroz sudjelovanje u programima društveno korisnih radova. Nakon aktivne suradnje s ranjivim skupinama, socijalni mentori bit će korisni na području projekta. Socijalni mentorski rad predstavlja inovativan model rada u sustavu socijalne skrbi na projektnom području Hrvatske. Rasprava pokazuje da je u općinama Varaždin i Čakovec već uveden aktivan pristup praćenju ljudi i njihova motivacija za zapošljavanje. Ako osoba odbije sudjelovati, gubi mogućnost primanja novčane pomoći, ali djeca primaju pomoć zbog statusa roditelja. Ipak, posebice, Romi izbjegavaju radne obveze i dobivaju financijsku potporu kroz, mnoga djeca koja su već tradicionalno u romskim obiteljima. Problem je naglašen u Sloveniji, gdje visoke razine državne socijalne pomoći i niska minimalna plaća ne daju pravu orijentaciju za motivaciju za aktivno sudjelovanje na tržištu rada. Postoji i razlika između Slovenije i Hrvatske: U Sloveniji su Zavod za zapošljavanje i Centar za socijalni rad pod okriljem istog ministarstva, dok u Hrvatskoj ne potpadaju pod isto ministarstvo. Problem Roma je stoga vrlo sličan i u Hrvatskoj i u Sloveniji, gdje nema sankcija zbog ucjene i diskvalifikacije proizvoda. Zbog sve veće potražnje za radnicima na tržištu, oni su u specifičnom planu politike, jer je cilj dobiti što više Roma u budućnosti. Na sustavnoj razini, socijalna aktivacija će morati mijenjati

kompetencije, budući da bi društveni aktivatori trebali biti autonomni i djelovati kao neutralne osobe, koje ne bi bile dio Centara za socijalni rad ili Zavoda za zapošljavanje, kako bi mogli postići više na području društvene aktivacije. Ključni je zaključak da će program društvene aktivacije 2SoKroG-a zahtijevati konkretne mjere za korisnike DSP-a koji ne žele biti uključeni u bilo koju pozitivnu izlaznu opciju, te da je potrebno pružiti mogućnosti za obavljanje društveno korisnih radova za one ljude koji iz različitih razloga nisu sposobni za uključivanje na tržište rada. Također će biti potrebno definirati pružatelje SA koji će biti u mogućnosti implementirati modul implementacije i pronaći odgovarajuća rješenja u smjeru stjecanja socijalnih i radnih kompetencija. Pasivnost koja se sada provodi, kada primatelji DPP-a ostaju neaktivni već 19 godina i nemaju sustavni pristup za njih, uvođenje novog programa društvene aktivacije 2SoKroG mora biti eliminirano u korist ljudi koji imaju složene probleme i trebaju voditi brigu o SA programu za njih.

6 LITERATURA

Strokovna literatura ni bila uporabljena, saj poročilo obravnava izvedbo dogodka v praksi.

7 PRILOGE

- 7.1 program Izvedbe – vabilo na dogodek Peer Review
- 7.2 lista udeležencev dogodka in fotografije
- 7.3 ista- mediji
- 7.4 ppt prezentacije strokovnih razpravljalcev
- 7.5 template potrdila o udeležbi